خبر

احیای مراتع، کلید مقابله با بحران آب و سیل در روستاها

ایلام - خبرنگار ابتکار - معاون آموزشی دانشگاه ایلام با تأکید بر نقش مراتع در مدیریت منابع آب و کاهش خطر سیلاب، گفت: چرای بی‌رویه عامل تشدید سیلاب و کم‌آبی در ایلام است.

محمود رستم نیا در نشست روز ملی مرتع در دانشگاه ایلام اظهار کرد: نتایج مطالعات نشان می‌دهد سلامت و پایداری مراتع تأثیر مستقیمی بر افزایش نفوذ آب به سفره‌های زیرزمینی و کنترل روان‌آب‌ها دارد.

وی افزود: تخریب مراتع در سال‌های اخیر، به‌ویژه در نتیجه چرای بی‌رویه دام، یکی از عوامل مهم تشدید مشکلات آبی و افزایش وقوع سیلاب‌ها بوده است.

معاون آموزشی دانشگاه ایلام ادامه داد: بررسی‌های انجام‌شده از دهه‌های گذشته نشان می‌دهد تعداد دام در بسیاری از مناطق چندین برابر ظرفیت مراتع بوده و این روند همچنان فشار زیادی بر منابع طبیعی وارد می‌کند.

رستمی‌نیا با اشاره به ضرورت حمایت از دامداران برای کاهش فشار بر مراتع گفت: برای حل این معضل لازم است دولت و نهادهای مسئول حمایت‌های عملی و مالی از دامداران را افزایش دهند.

وی تصریح کرد: تأمین علوفه مکمل برای دام‌ها و ارائه تسهیلات به دامداران می‌تواند نقش مؤثری در کاهش چرای بی‌رویه و حفاظت از مراتع داشته باشد.

معاون آموزشی دانشگاه ایلام با بیان اینکه احیای مراتع نیازمند برنامه‌ریزی و تأمین اعتبار است، افزود: تنها بیان مشکلات کافی نیست و لازم است بودجه لازم برای اجرای طرح‌های احیای مراتع اختصاص یابد.

وی خاطرنشان کرد: احیای مراتع به معنای تقویت منابع آبی، کاهش خسارات ناشی از سیلاب و پایداری معیشت روستاییان است و بی‌توجهی به این موضوع می‌تواند در بلندمدت به تشدید بحران آب، افزایش فرسایش خاک و آسیب‌های جدی به اکوسیستم‌های طبیعی منجر شود.

رستمی‌نیا در پایان تأکید کرد: اقدام فوری و سرمایه‌گذاری در احیای مراتع یک ضرورت ملی است و می‌تواند نقش مهمی در حفظ منابع طبیعی و امنیت آبی کشور ایفا کند.

وعده‌ها محقق نشد، مشکلات بیشتر شد

اینترنت پرو؛ فریب نه فرصت

اینترنت پرو، طرحی که قرار بود مشکلات اینترنت را حل کند، اما حالا با محدودیت‌های بیشتر و اعتراضات گسترده مواجه شده است.

گسل‌ها در نتیجه فرایندهای بلندمدت زمین‌ساختی و انباشت تدریجی تنش در پوسته زمین فعال می‌شوند و نه بر اثر انفجارهای موضعی

با شروع طرح اینترنت پرو، افراد از گروه‌های مختلف جامعه توانستند با مصائب مختلف به اینترنت بین الملل وصل شوند، اما «به شرط ها و شروط ها».

به گزارش اقتصادنیوز، افرادی مختلفی اعلام کرده اند که از اینترنت پرو استفاده کردند از جمله بازنشستگان تأمین اجتماعی، مهندسان، روانشناسان، پزشکان و حتی دانشجویان دکتری و صاحبان کسب و کارهای مجازی. روند فعال‌سازی برای همه تقریباً مشابه است؛ نثبت‌نام، دریافت پیامک، احراز هویت و سپس پرداخت هزینه برای دریافت اینترنت پرو.»

برای مثال، یک بازنشسته تامین اجتماعی به اقتصادنیوز می گوید؛ «پس از دریافت پیامک از سامانه ثبت احوال، اطلاعات خود را وارد کرد و با پرداخت دو میلیون تومان، ۵۰ گیگ اینترنت دریافت کرد.» براساس روایت ها اعضای سازمان نظام مهندسی یا دانشگاه‌ها نیز به همین شکل توانسته اند اینترنت پرو خود را فعال کنند.

بااین‌حال، تجربه کاربران نشان می‌دهد که فعال‌سازی اینترنت پرو برای همه یکسان نبوده و چالش‌هایی ایجاد کرده است؛ برخی افراد با پیچیدگی‌های سامانه، تأخیر در فعال‌سازی و محدودیت‌های حجم روزانه و از همه مهم تر باقی ماندن گروهی از محدودیت های دسترسی مواجه شدند، موضوعی که باعث شده اینترنت پرو به یک مسئله جنجالی و بحث‌برانگیز تبدیل شود.

چرا دسترسی کسب و کارها به اینستاگرام هنوز سخت است؟

یکی از بزرگترین چالش‌ها در این طرح که شهروندان با خبرنگار اقتصادنیوز مطرح کرده اند، وضعیت فیلترینگ و دسترسی به اپلیکیشن‌ها بود.

طبق گفته کاربران، تلگرام و واتس‌آپ به راحتی در دسترس هستند، اما برای دسترسی به اینستاگرام و توییتر و یوتیوب همچنان نیاز به فیلترشکن وجود دارد. کاربران می‌گویند که فیلترشکن‌های پولی که قبلاً بر روی خطوط عادی کار نمی‌کردند، پس از فعال‌سازی اینترنت پرو به راحتی قابل استفاده شدند.

حال این سوال مطرح می‌شود که اگر اینترنت پرو برای کسب‌وکارهای مجازی در نظر گرفته شده و با وجود دسترسی به تلگرام فیلترشده با اینترنت پرو، چرا اینستاگرام که یکی از مهم‌ترین پلتفرم‌ها برای فعالیت اقتصادی است، همچنان فیلتر است؟

بر اساس گزارش سالانه دیتاک در سال ۱۴۰۳، که به تحلیل رفتار کاربران ایرانی در شبکه‌های اجتماعی اختصاص دارد، اینستاگرام با ۳۳ میلیون کاربر فعال ایرانی، صدرنشین پلتفرم‌های اجتماعی کشور است. پس از آن، تلگرام با ۲۶ میلیون کاربر، واتساپ با ۲۲ میلیون کاربر قرار دارند. منظور از «کاربر فعال»، فردی است که با محتوای برندها یا رسانه‌ها تعامل دارد. همچنین تا پیش از این اینستاگرام به‌ویژه برای کسب‌وکارها و درآمدزایی، محبوب‌ترین اپلیکیشن در میان ایرانیان بوده است.

علاوه بر این ها دانشگاهیان و بسیاری از فعالان اقتصادی، به ویژه در صنعت تولید محتوا، نیاز به دسترسی آزاد به یوتیوب و سایر منابع و وب‌سایت‌های آموزشی را دارند. اما در حال حاضر این دسترسی‌ها به دلیل محدودیت‌های اعمال شده به سختی قابل استفاده است.

اینترنت پرو: مردم با محدودیت ۵ گیگابایتی چه طور رفتار می‌کنند

شواهد نشان می‌دهند که کاربران اینترنت پرو با مشکلات زیادی در مدیریت حجم روزانه مواجه هستند. بسیاری از کاربران اظهار داشته‌اند که روزانه باید مراقب باشند تا حجم ۵ گیگابایتی خود را تمام نکنند و حتی در مواردی از ترس اتمام حجم وارد اینستاگرام هم نمی‌شوند. این موضوع به ویژه در میان کسب‌وکارهای دیجیتال و افراد فعال در حوزه آموزش آنلاین مشکلات بسیاری را به همراه داشته است.

یک روانشناس که از اینترنت پرو استفاده می‌کند، به «اقتصادنیوز» می‌گوید: «در بهترین حالت و با مدیریت دقیق مراجعانم، می‌توانم حداکثر ۳ تا ۴ مراجع آنلاین را در بستر واتس‌آپ ببینم آن هم برخلاف رویکردم که تحلیل است باید تصویر را خاموش کنم و صوتی با مراجع ارتباط داشته باشم، این فضا اعتماد مراجع را متزلزل می کند و ممکن است درمان را رها کند. اگر بخواهم از گوگل میت استفاده کنم(نرم افزاری که پیش از این عمده روانشناسان از آن استفاده می‌کردند)، اینترنت به قدری کم می‌شود که تنها می‌توانم ۱.۵ مراجع آنلاین داشته باشم!»

از طرفی آنطور که شرکت‌های فعال در حوزه‌های فناوری و تکنولوژی ، به ویژه استارتاپ‌ها، به خبرنگار «اقتصادنیوز» گفته‌اند برای ادامه فعالیت‌های خود در فضای اینترنت آزاد مجبور شدند با هزینه‌های سنگین، از جمله خرید آی‌پی‌های ویژه یا سیم‌کارت‌های سفید، دست به کار شوند، در حالی که این هزینه‌ها به بازار سیاه نیز کشیده شده است.

پرداخت‌های میلیونی شرایط جنگی را تغییر می‌دهد؟!

در اینجا با توجه به آنچه از دریافت‌کنندگان اینترنت پرو شنیده شد، چند پرسش اساسی مطرح است:

- اگر اینترنت پرو برای کسب‌وکارهای مجازی در نظر گرفته شده، چرا اینستاگرام همچنان فیلتر است و تلگرام و واتساپ بدون فیلترشکن قابل دسترسی هستند؟

- مبنای انتخاب این دسته‌بندی‌ها چیست و چرا افراد نیاز به دسترسی به منابع آموزشی مانند وب‌سایت های علمی و یوتیوب ندارند؟ گفته می‌شود این شیوه ارائه اینترنت برای شرایط جنگی است اما چطور با پرداخت هزینه و محدودیت ۵ گیگ روزانه از شرایط جنگی عبور می‌کنیم؟

- و پرسش دیگر کاربران از مسئولان این است که اگر کاربری بیش از ۵ گیگ و بدون فیلتر شکن از این اپ ها استفاده کند شرایط جنگی و امنیتی می‌شود؟

با بررسی روند فعلی اینترنت پرو، به نظر می‌رسد که طرح فعلی با مشکلات بسیاری روبه‌رو است. از یکی بودن حجم اینترنت برای تمامی گروه‌ها تا فیلترینگ اپلیکیشن‌ها و مشکلات در دسترسی به منابع آموزشی، این طرح نیاز به بازنگری و جدی و لغو این محدودیت ها دارد.

اینترنت پرو: وعده‌ها محقق نشد، مشکلات بیشتر شد !

بر باد رفتن میلیاردها دلار زیر سایه فیلترینگ | هزینه‌های پنهان روی دوش کسب‌وکارهای کوچک سنگینی می‌کند

آخرین خبر درباره رفع فیلتر تلگرام، اینستاگرام و یوتیوب

قیمت نجومی «سیم‌کارت سفید» و «اینترنت پرو» در بازار سیاه | پیاده‌سازی استراتژیِ فیلترینگ روسیه و چین در ایران؟

اینترنت پرو فقط برای ۲ خط موبایل هر کسب‌وکار | وقتی مخاطب اینترنت ندارد، اینترنت پرو به چه دردی می‌خورد؟

در اظهارنظر اخیر سخنگوی دولت، اشاره شد که به دلیل شرایط جنگی، محدودیت‌هایی در دسترسی به اینترنت اعمال شده است. در حالی که نهادهای مختلف، از جمله دولت و قوه قضائیه، اعلام کرده‌اند که مخالف این طرح هستند و مشکلات بسیاری برای کاربران ایجاد شده، اما اینترنت پرو همچنان در حال توسعه یافتن و ارائه به طیف های مختلف در کشور است.

علاوه بر این، رئیس‌جمهور با توجه به ضرورت فوری استقرار حکمرانی یکپارچه و کارآمد در فضای مجازی، محمدرضا عارف را با حفظ سمت به‌عنوان رئیس ستاد ویژه ساماندهی و راهبری فضای مجازی کشور منصوب کرده است. این انتصاب در حالی صورت می‌گیرد که هنوز مشخص نیست رئیس‌جمهور از کدام فضای مجازی صحبت می‌کند و این مسئولیت‌های جدید در عمل چه تاثیری بر وضعیت کنونی خواهد داشت؟

اینترنت پرو به هیچ‌وجه یک معجزه برای حل مشکلات اتصال به اینترنت نبوده است و فقط دردسرهای جدیدی برای کاربران ایجاد کرده است.

وضعیت شهروندان درباره اینترنت پرو این روزها مصداق این مصرع است که, «دردم فزود و دست به درمان نمی‌رسد...

پاسخ به چند ادعا بعد از زلزله در تهران

«آزمایش نظامی»، «هارپ» و «انفجار زیرزمینی»

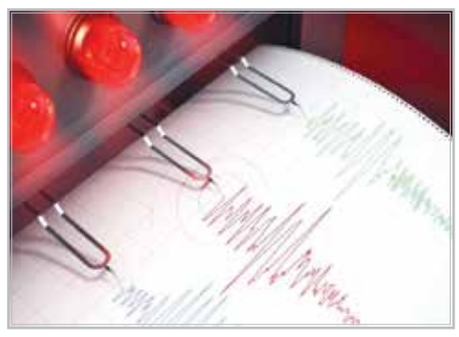

زمین‌لرزه ۴.۶ ریشتری شامگاه ۲۲ اردیبهشت ۱۴۰۵ در حوالی پردیس که در تهران و شهرهای اطراف نیز احساس شد، خیلی زود با موجی از شایعات در شبکه‌های اجتماعی همراه شد؛ شایعاتی که از آزمایش هسته‌ای زیرزمینی و تست موشکی تا فعال شدن گسل‌ها بر اثر بمباران، انفجار در تأسیسات زیرزمینی و حتی پروژه‌هایی مانند «هارپ» را دربر می‌گرفت.

مهدی زارع، استاد پژوهشکده بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله، در توضیح چرایی شکل‌گیری چنین روایت‌هایی می‌گوید فضای روانی جامعه در شرایطی که اخبار تنش‌های نظامی و امنیتی در جریان است، می‌تواند زمینه شکل‌گیری و گسترش چنین برداشت‌هایی را فراهم کند.

به گزارش خبرآنلاین، او توضیح می‌دهد که در چنین شرایطی هر رخداد طبیعی به‌سرعت در قالب روایت‌های امنیتی یا نظامی تفسیر می‌شود. به گفته زارع، بلافاصله پس از وقوع زلزله پردیس، در شبکه‌های اجتماعی ادعاهایی درباره «تست موشکی»، «انفجار زیرزمینی» یا حتی «آزمایش هسته‌ای» مطرح شد؛ ادعاهایی که خیلی زود از فضای مجازی وارد گفت‌وگوهای روزمره مردم نیز شد.

زارع با اشاره به تجربه‌ای که روز بعد از زلزله در شهر شاهد آن بوده، می‌گوید در مسیر حرکت در شهر، کنار یک ایستگاه اتوبوس دو خانم درباره زلزله شب قبل صحبت می‌کردند. یکی از آن‌ها با نگرانی می‌گفت شنیده که این لرزش‌ها به‌خاطر «آزمایش موشکی» بوده و دیگری احتمال «انفجار زیرزمینی» را مطرح می‌کرد. به گفته او همین گفت‌وگوهای ساده خیابانی نشان می‌دهد که چگونه روایت‌های منتشرشده در فضای مجازی به سرعت در ذهن مردم جا باز می‌کند. این استاد زلزله‌شناسی در ادامه به یکی از مهم‌ترین شایعات مطرح‌شده یعنی «آزمایش هسته‌ای زیرزمینی» اشاره می‌کند و می‌گوید: چنین ادعایی از نظر علمی هیچ پایه‌ای ندارد. او توضیح می‌دهد عمق این زمین‌لرزه حدود ۱۰ کیلومتر ثبت شده است، در حالی که آزمایش‌های هسته‌ای زیرزمینی معمولاً در عمق بسیار کمتری انجام می‌شوند. به گفته زارع، تفاوت میان انفجار و زمین‌لرزه طبیعی در داده‌های لرزه‌نگاری کاملاً قابل تشخیص است و مراکز لرزه‌نگاری می‌توانند نوع رخداد را به‌وضوح شناسایی کنند.

زارع ادامه می‌دهد الگوی امواج ثبت‌شده در این زمین‌لرزه کاملاً با یک رخداد طبیعی سازگار است. او می‌گوید اگر انفجار یا آزمایش غیرمتعارفی رخ داده بود، ایستگاه‌های لرزه‌نگاری منطقه‌ای و بین‌المللی به‌وضوح آن را ثبت می‌کردند و الگوی امواج نیز متفاوت می‌بود.

ارتباط زلزله با بمب‌های سنگرشکن!

او در ادامه به شایعه دیگری که درباره ارتباط زلزله با بمباران‌ها یا استفاده از بمب‌های سنگرشکن مطرح شده اشاره می‌کند و می‌گوید: چنین تصوری با دانش امروز زمین‌شناسی همخوانی ندارد. زارع توضیح می‌دهد: انرژی آزادشده در یک زمین‌لرزه حتی با بزرگی متوسط، چندین برابر انرژی قوی‌ترین بمب‌های متعارف است و انفجارهای سطحی یا نزدیک سطح زمین نمی‌توانند گسل‌هایی را که در عمق چند کیلومتری قرار دارند فعال کنند.

به گفته او گسل‌ها در نتیجه فرایندهای بلندمدت زمین‌ساختی و انباشت تدریجی تنش در پوسته زمین فعال می‌شوند و نه بر اثر انفجارهای موضعی. بنابراین نسبت دادن زلزله پردیس به حملات نظامی یا بمباران، از نظر علمی قابل دفاع نیست.

زارع همچنین به ادعاهایی که درباره ارتباط این زمین‌لرزه با فعالیت‌های موشکی، تونل‌های زیرزمینی یا شهرهای موشکی مطرح شده اشاره می‌کند و می‌گوید: هیچ فعالیت انسانی در چنین مقیاسی نمی‌تواند لرزه‌ای ایجاد کند که در محدوده وسیعی مانند تهران، پردیس و شهرهای اطراف احساس شود. او می‌گوید یکی از نشانه‌های مهم طبیعی بودن این زمین‌لرزه، ثبت پس‌لرزه‌های متعدد پس از رخداد اصلی است؛ موضوعی که در فرآیندهای طبیعی گسلش مشاهده می‌شود.

او در بخش دیگری از توضیحات خود به تکرار نام «هارپ» پس از بسیاری از زمین‌لرزه‌ها اشاره می‌کند و می‌گوید: این موضوع بیشتر از آنکه ریشه علمی داشته باشد، ناشی از گسترش تئوری‌های توطئه در فضای مجازی است. به گفته زارع، پروژه هارپ اساساً طرحی پژوهشی برای مطالعه یونوسفر است و هیچ توان فیزیکی برای ایجاد شکستگی در پوسته زمین یا تحریک گسل‌ها ندارد.

زارع توضیح می‌دهد: هم‌زمانی برخی پدیده‌های طبیعی مانند تغییرات جوی، طوفان، گردوغبار یا حتی برخی رخدادهای سیاسی با وقوع زلزله، باعث می‌شود برخی کاربران میان این پدیده‌ها ارتباطی غیرعلمی برقرار کنند. این نوع برداشت‌ها به‌ویژه در شبکه‌های اجتماعی که اطلاعات درست و نادرست در کنار هم منتشر می‌شود، سریع‌تر گسترش پیدا می‌کند.

او نقش شبکه‌های اجتماعی را در گسترش چنین شایعاتی بسیار پررنگ می‌داند و می‌گوید: بسیاری از این روایت‌ها ابتدا در کانال‌ها و صفحات ناشناس منتشر می‌شوند. به گفته زارع، این صفحات معمولاً ترکیبی از اطلاعات واقعی، تحلیل‌های سیاسی و ادعاهای شبه‌علمی را منتشر می‌کنند و همین موضوع باعث می‌شود برخی مخاطبان آن‌ها را باورپذیر بدانند.

زارع در ادامه به نقش برخی رسانه‌های فارسی‌زبان خارج از کشور نیز اشاره می‌کند و می‌گوید: بعضی از این رسانه‌ها اگرچه مستقیماً ادعاهای غیرعلمی را مطرح نمی‌کنند، اما با طرح پرسش‌های جهت‌دار یا دعوت از افراد غیرمتخصص می‌توانند فضای تردید را تقویت کنند. او می‌گوید در مقابل، برخی رسانه‌های غیررسمی یا شبکه‌های ماهواره‌ای حتی صریح‌تر از اصطلاحاتی مانند «زلزله مصنوعی» یا «بمب لرزه‌ای» استفاده می‌کنند.

به گفته این استاد پژوهشکده بین‌المللی زلزله‌شناسی، یکی از عوامل مهم در گسترش شایعات، تأخیر در اطلاع‌رسانی علمی و رسمی است. او توضیح می‌دهد اگر در ساعات اولیه پس از وقوع زلزله، اطلاعات دقیق و علمی به‌سرعت منتشر نشود، فضای خالی ایجادشده به‌سرعت با روایت‌های غیرعلمی پر می‌شود.

زارع در پایان تأکید می‌کند: زلزله پدیده‌ای طبیعی و قابل مطالعه علمی است و در چنین شرایطی مراجعه به منابع علمی معتبر می‌تواند از گسترش نگرانی‌های بی‌پایه جلوگیری کند. به گفته او تجربه نشان داده است که در بسیاری از مواقع، شایعات و روایت‌های غیرعلمی حتی بیش از خود زمین‌لرزه می‌توانند اضطراب و نگرانی در جامعه ایجاد کنند.

اخبار

رئیس مرکز مدیریت بحران استانداری تهران:

مدیریت بحران در تهران باید متناسب با جایگاه پایتخت باشد

رئیس مرکز مدیریت بحران استانداری تهران گفت: مدیریت بحران در تهران باید متناسب با جایگاه پایتخت، متفاوت، منسجم و پیشرو باشد و مسیر آغازشده با نگاه استاندار تهران، مسیری برای افزایش آمادگی، تقویت تاب‌آوری و کاهش آسیب‌پذیری استان است.

به گزارش ایسنا، حامد یزدی‌مهر، در دوره آموزشی مدیران حوزه مدیریت بحران که در سالن جلسات ساختمان مرکز مدیریت بحران استان تهران برگزار شد، با اشاره به نگاه ویژه محمدصادق معتمدیان، استاندار تهران، به موضوع تاب‌آوری پایتخت اظهار کرد: در دوره جدید مدیریت استان، حوزه مدیریت بحران از یک ساختار صرفاً اداری و حاشیه‌ای خارج شده و به یکی از محورهای مهم تصمیم‌سازی، هماهنگی و آمادگی استان در برابر مخاطرات تبدیل شده است. وی افزود: ارتقای جایگاه اداره‌کل مدیریت بحران به مرکز مدیریت بحران، تقویت ساختار فرماندهی و هماهنگی، توجه به آموزش مدیران، توسعه مراکز پهنه‌ای و فعال‌سازی ظرفیت محلات و مساجد، نشان‌دهنده رویکرد راهبردی استاندار تهران برای عبور از مدیریت واکنشی و حرکت به سمت مدیریت پیش‌دستانه بحران است. رئیس مرکز مدیریت بحران استانداری تهران با بیان اینکه استان تهران به دلیل جایگاه ملی، تراکم جمعیت، تمرکز زیرساخت‌ها و تنوع مخاطرات، نیازمند ساختاری متمایز در مدیریت بحران است، گفت: تهران از میان مخاطرات شناخته‌شده کشور، با بخش قابل توجهی از آن‌ها مواجه است و همین موضوع ایجاب می‌کند مدیران بحران در فرمانداری‌ها، شهرداری‌ها و دستگاه‌های اجرایی با نگاه حرفه‌ای، هماهنگ و آینده‌نگر پای کار باشند. یزدی‌مهر یکی از اهداف اصلی برگزاری دوره‌های آموزشی را ایجاد زبان مشترک میان مدیران بحران دانست و تصریح کرد: لازمه رسیدن مدیریت بحران به نتیجه مطلوب ارتباط مستمر، شناخت متقابل و هماهنگی میدانی است. رئیس مرکز مدیریت بحران استانداری تهران با اشاره به تأکید استاندار تهران بر مردمی‌سازی مدیریت بحران گفت: تجربه‌های گذشته، از حوادث طبیعی تا جنگ تحمیلی سوم، نشان داد که مردم، گروه‌های جهادی و ظرفیت‌های محله‌ای از مهم‌ترین تکیه‌گاه‌های مدیریت بحران هستند. بر همین اساس، فعال‌سازی ظرفیت مساجد، ساماندهی نیروهای داوطلب، شناسایی امکانات محلی و ایجاد بانک اطلاعاتی دقیق از ظرفیت‌های انسانی و تجهیزاتی باید در دستور کار جدی مدیران بحران قرار گیرد. یزدی‌مهر افزود: در نگاه جدید استانداری تهران، مسجد، محله، فرمانداری، شهرداری و دستگاه‌های خدمات‌رسان باید به‌عنوان حلقه‌های یک زنجیره واحد عمل کنند. مدیر بحران باید بداند در زمان حادثه، فقط تجهیزات رسمی کافی نیست؛ گاهی دانستن محل نانوایی‌های فعال، نیروهای داوطلب، امکانات اسکان اضطراری و ظرفیت‌های مردمی، به اندازه تجهیزات سنگین اهمیت دارد. وی با بیان اینکه آموزش باید به جریان دائمی در مدیریت بحران تبدیل شود، اظهار کرد: مدیر بحران ابتدا باید خود آموزش ببیند، سپس آموخته‌ها را به مجموعه خود منتقل کند. رئیس مرکز مدیریت بحران استانداری تهران قانون مدیریت بحران را ظرفیتی مهم برای ارتقای عملکرد دستگاه‌ها دانست و گفت: قانون مدیریت بحران، قانونی جامع است و نباید از ظرفیت‌های آن غفلت شود. وی با اشاره به اهمیت تصمیمات ستاد پیشگیری، هماهنگی و فرماندهی عملیات پاسخ به بحران استان تهران گفت: مصوبات این ستاد باید با جدیت اجرا شود، زیرا این ساختار در زمان بحران نقش فرماندهی، هماهنگی و پشتیبانی دارد. براساس گزارش روابط عمومی استانداری تهران، رئیس مرکز مدیریت بحران استانداری تهران در پایان خاطرنشان کرد: مدیریت بحران در تهران باید متناسب با جایگاه پایتخت، متفاوت، منسجم و پیشرو باشد و مسیر آغازشده با نگاه استاندار تهران، مسیری برای افزایش آمادگی، تقویت تاب‌آوری و کاهش آسیب‌پذیری استان است و همه ما وظیفه داریم با هم‌افزایی، آموزش، مطالبه‌گری و تکیه بر ظرفیت مردم، این مسیر را به نتیجه برسانیم.

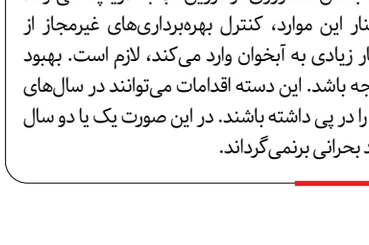

آیا بالا رفتن سطح آب دریاچه ارومیه بر اثر بارش‌های سال آبی جاری به‌معنای پایان بحران است؟

حتی پس از بارش‌های اخیر، تراز آب دریاچه ارومیه پایین‌تر از سطح اکولوژیک است

هرچند بارش‌های اخیر مانع تشدید بحران در دریاچه ارومیه شده‌اند، اما مجموعه‌ای از عوامل انسانی مانند توسعه ناپایدار کشاورزی، سدسازی و برداشت‌های گسترده از منابع آب، نقش اصلی را در وضعیت کنونی داشته‌اند. به گفته آنان، بدون مدیریت مصرف آب و تأمین حقابه دریاچه، بهبود فعلی پایدار نخواهد بود.

به گزارش تجارت نیوز، حجم آب دریاچه ارومیه پس از بارش‌های قابل‌توجه سال آبی جاری به حدود ۳.۵ تا ۴ میلیارد مترمکعب رسیده است. اتفاقی که این دریاچه را از وضعیت بسیار بحرانی سال گذشته دور کرده است. با این حال، دریاچه کماکان کسری مخزن دارد و تراز فعلی آن پایین‌تر از تراز اکولوژیک است. علی ارواحی می‌گوید بارش به‌تنهایی نمی‌تواند احیای پایدار را تضمین کند و بدون اصلاح مدیریت منابع آب، کاهش مصرف در بخش کشاورزی و تأمین واقعی حقابه، خطر بازگشت بحران وجود دارد. مشروح گفت‌وگوی تجارت‌نیوز با این متخصص مدیریت زیست‌بوم‌های تالابی را در ادامه می‌خوانید.

*اگر ممکن است در رابطه با وضعیت کنونی دریاچه ارومیه و روندی که به این وضعیت منجر شده توضیح دهید.

در مورد وضعیت فعلی دریاچه ارومیه، بنا به گزارش‌های رسمی، از ۳٫۵ تا ۴ میلیارد متر مکعب حجم فعلی آب دریاچه است. تراز آبی فعلی دریاچه ارومیه هم قدری بیشتر از ۱۲۷۱ متر است. که البته نسبت به مهرماه سال گذشته، یعنی پایان سال آبی قبل، حجم آب دریاچه بیش‌از ۳ میلیارد متر مکعب افزایش داشته است و تراز آبی هم بیش‌از ۱٫۵ متر افزایش یافته است.

شاید سوال این باشد که «اتفاقات نتیجه چیست؟». سه استان (آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی و کردستان) در حوزه آبریز دریاچه ارومیه داریم. به‌طور مشخص وقتی بارش‌های امسال را مرور می‌کنیم، می‌بینیم که نسبت به متوسط بلندمدت حدود ۳۰ درصد افزایش و نسبت به سال آبی قبل حدود ۵۷ درصد افزایش بارش داشته‌ایم. پس مهم‌ترین عاملی که مانع تشدید شرایط بحرانی در دریاچه ارومیه، بارش‌های اخیر بود. علاوه‌بر این، شیوه‌های مدیریتی برای پاکسازی مسیل‌ها و آبراهه‌ها و... و رهاسازی آب به دریاچه نیز قطعاً به انتقال جریان‌های سیلابی به دریاچه کمک کرده است. اما آیا این وضعیت پایدار است یا نگرانی‌ها برطرف شده‌اند؟

حجم مخزن دریاچه ارومیه در شرایط اکولوژیک باید ۱۴٫۵۵ میلیارد متر مکعب آب داشته باشد. در حال حاضر بنا به گزارش‌ها این عدد بین ۳٫۵ تا ۴ میلیارد متر مکعب است. پس بیش‌از ۱۰٫۵ میلیارد متر مکعب کسری آب مخزن در دریاچه ارومیه را داریم. تراز اکولوژیک دریاچه ارومیه، برای حفظ کارکردهای اکولوژیک و داشتن حیات لازم، باید ۱۲۷۴٫۱ متر باشد. تراز فعلی آب منهای تبخیری که در ماه‌های آینده پیش رو هست، نشان می‌دهد که حداقل ۳ متر کسری آب برای تراز آب دریاچه داریم. خوشبختانه از شرایط شدیداً بحرانی سال گذشته قدری خارج شده‌ایم، اما شرایط بسیار شکننده است و از پایداری فاصله دارد.

*روند خشک شدن دریاچه ارومیه چقدر از کاهش نزولات جوی نشأت می‌گرفت؟ باران می‌تواند دریاچه را نجات دهد؟

ما اگر مداخلات در حوضه آبریز دریاچه ارومیه را نادیده بگیریم و همه چیز را متوجه بارش کنیم، از حل مساله دور می‌شویم. این کار به نوعی پاک کردن صورت مساله است. طی سه دهه گذشته، احداث سد و بندهای متعدد روی رودخانه‌هایی که بیشترین نقش را در تأمین حقابه دریاچه ارومیه داشته‌اند، از جمله زرینه‌رود و سیمینه‌رود در آذربایجان غربی، یا قلعه‌چای و آجی‌چای در آذربایجان شرقی، به‌شدت بر دریاچه ارومیه تأثیر گذاشت.

اضافه‌بر آن افزایش سطح زیرکشت رشدی بیش‌از ۱۲۰٪ طی این سی سال را نشان می‌دهد. به‌علاوه، حفر چاه‌های مجاز و غیرمجاز در حوضه آبریز دریاچه ارومیه بیش‌از حد بوده است. تغییر دیم‌زارها به کشت آبی، آن هم با محصولات پرمصرف، نیز قابل‌ذکر است. در مجموع، این عوامل با رشد بخش کشاورزی به شکل غیراصولی و ناپایدار وضعیت کنونی دریاچه ارومیه را رقم زدند.

اگر سی‌سال پیش چنین بارشی (۳۰٪ بیشتر از حد نرمال) در حوضه آبریز دریاچه ارومیه رخ می‌داد، قطع به یقین، به تراز اکولوژیک دریاچه یا حتی بیشتر از آن می‌رسیدیم، اما الان با وجود این بارش‌ها کماکان کسری مخزن داریم. البته که این کسری مخزن ناشی از چندین سال خشکسالی و عدم تخصیص حقابه دریاچه بوده است. بارش یکی از عوامل مهم در احیای دریاچه‌ها و تالاب‌ها است. مدیریت منابع و مصارف و لحاظ کردن حقابه دریاچه‌ها در برنامه‌ریزی توسعه است که به حفظ اکوسیستم‌های آبی و نیل به توسعه پایدار کمک می‌کند.

*آیا بالا رفتن سطح دریاچه بر اثر بارش‌های اخیر را می‌توان خبر خوبی در نظر گرفت؟

قطعاً خبر خوبی است. در مهرماه سال گذشته حجم آب دریاچه ۲۰۰ میلیون متر مکعب بود. یکی از بحرانی‌ترین حالت‌های دریاچه ارومیه بود. خوشبختانه این بارش‌ها مانع تشدید شرایط بحرانی شدند. اما همان‌طور که گفتم، شرایط شکننده است و هم‌چنان تا پایداری دریاچه ارومیه فاصله وجود دارد. اما چه باید کرد؟

من فکر می‌کنم در ماه‌های پیش‌رو تبخیر سطحی یکی از عواملی است که می‌تواند تراز آب دریاچه را کاهش دهد. خوشبختانه با این حجم آبی که در دریاچه ارومیه هست، پیشبینی می‌شود که شرایط بحرانی سال گذشته تکرار نشود. ما به‌طور متوسط سالانه ۲ تا ۲٫۵ میلیارد متر مکعب تبخیر از دریاچه ارومیه داریم، که با توجه به موجودی فعلی آب دریاچه، یک حداقل‌هایی را در پایان تابستان خواهیم داشت. اما سوال این است که آیا می‌شود شرایط فعلی را حفظ کرد؟ یا می‌توان کاهش کمتری در تراز داشت؟ قطعاً می‌توان اقداماتی انجام داد.

تزریق پساب تصفیه‌شده از تصفیه‌خانه ارومیه می‌تواند در دستور کار قرار بگیرد. فاز دوم تصفیه‌خانه تبریز که تکمیل نشده است می‌تواند پیگیری شود تا به در فصل گرم سال که بهره‌برداری بخش کشاورزی شدت می‌گیرد، مورد استفاده قرار بگیرد. مضاف‌بر این‌ها، سالانه ۶۰۰ میلیون متر مکعب از محل انتقال آب زاب تحویل به دریاچه ارومیه شود. در گزارش‌ها منعکس نشده است که چقدر از این آب به دریاچه تحویل داده شده است. مطالبه فعالان محیط‌زیست و رسانه‌ها می‌تواند تزریق این حقابه‌ای باشد که از محل طرح زاب در گذشته تعریف شده بود. این اقدام‌ها می‌تواند بخشی از تبخیر سطحی آب را جبران کند تا بتوانیم در پایان سال آبی، بخشی از آب دریاچه را حفظ کرده باشیم.

در نتیجه با اتخاذ چنین تصمیمات و تمهیداتی می‌توانیم شرایط کنونی را تا حدی حفظ کنیم. به این ترتیب با آغاز سال آبی آینده، لازم است اقدامی جدی برای کاهش مصارف در بخش کشاورزی انجام شود. در اواخر دولت دوازدهم، قرار بود کاهش ۴۰٪ مصارف آب در دستور کار قرار بگیرد، در دولت سیزدهم وعده‌هایی از اقدامات نرم‌افزاری داده شد، در دولت چهاردهم هم بحث کاهش ۵۰٪ مصرف آب مطرح شد. این طرح‌ها غالباً در سطح پایلوت باقی مانده‌اند. اجرای چنین طرح‌هایی در سطح گسترده و کاهش مصارف بخش کشاورزی، و تزریق آب به دریاچه می‌تواند بسیار کمک‌کننده باشد. در کنار این موارد، کنترل بهره‌برداری‌های غیرمجاز از آب سطحی و زیرزمینی که فشار زیادی به آبخوان وارد می‌کند، لازم است. بهبود وضعیت بیلان آب باید مورد توجه باشد. این دسته اقدامات می‌توانند در سال‌های آینده روند بهبود دریاچه ارومیه را در پی داشته باشند. در این صورت یک یا دو سال خشک دریاچه را به شرایط شدید بحرانی برنمی‌گرداند.